

هیر بد بهمن جی نوشیروان جی دهابر

با درگذشت دهابر Dhabhar در یازدهم آذرماه ۱۳۳۱ (= ۲ دسامبر ۱۹۵۲) در هشتاد و دو سالگی در بهمنی یکی از بزرگترین دانشمندان پارسی از دست روت و ازین پس در زمینه ایرانشناسی از تحقیقات یکی از بهترین فرزندان پاك سرشت ایران بی بهره ماندیم. این دانشمند نامور همان است که در دیباچه‌های جلد اول و دوم یشتها (از تفسیر اوستا) در فروردین سال ۱۳۰۷ و فروردین سال ۱۳۱۰ خورشیدی از او یاد کردم: «در انجام از باب سپاسگزاری باید بیفزایم که جلد دوم یشتها مانند جلد اول آن در تحت مراقبت هیر بد دانشمند آقای بهمن جی نوشیروان جی دهابر Dhabhar انجام گرفته است. از استاد بزرگوار که در مدت طولانی بخود زحمت ملاحظه کردن این اوراق داده‌اند بی اندازه متشکرم، چه پس از دقت عالمانه ایشان از تردید بیرون آمده، امیدوار شده‌ام که باین نامه فضایی ایران بملاحظه اینکه از نظر یکی از دانشوران نامی پارسیان گذشته، اطمینان خواهند داشت. این مطالعات فرسنگی دهابر مردی بود ساده و گوشه گیر و سر بزیر. باندازه‌ای فروتن و از مردم برکنار بود که شاید همه پارسیان او را آنچنانکه باید نشناخته باشند و همه از پایه او در دانش دینی و لغوی آگاه نباشند. کتابهای گرانبهایی که از او بجای مانده بهترین گواهی مقام علمی اوست. بویژه در پهلوی استاد کم نظیر و شاید هم بیمانند بود. عمری در سر تألیف فرهنگ جامع لغات پهلوی گذرانید. در سالهای آخر زندگی چشمان وی یاری نکرد که آن کار سترك را پایان برساند. امید است پارسیان هند آنچه از او در این زمینه بجای مانده، دریابند و آنرا بچاپ رسانیده بدسترس عموم بگذارند، بخصوصه که هنوز فرهنگ جامعی که شامل همه لغات موجود پهلوی باشد در دست نداریم و همه کس هم از عهده چنین کار پر زحمتی بر نمیآید که سراسر تفسیر پهلوی اوستا را که از روزگار سلسانیان بجای

مانده و کتبی که در روزگار ساسانیان و چند قرن اول استیلای عرب نوشته شده بخواند ولغات آنها را بیرون کشد. تا با اندازه‌ای که من اطلاع دارم کتاب پهلوی یسناو ویسپرد شاید آخرین تألیف بزرگ آن شادروان باشد که در پانصد و هفتاد صفحه انتشار یافته است. در این کتاب گزینیهایی که شامل تفسیر دو بخش از اوستاست: یسناو ویسپرد، در دو بیست و پنج صفحه لغت پهلوی که در تفسیر پهلوی این دو بخش از اوستا بکار رفته، با انگلیسی ترجمه شده است. Pahlavi Yasna and Visperad, Bombay 1949.

تألیفات دیگر دهابری که مورد توجه همه خاورشناسان است و خود نگارنده اکنون در زیر دست دارد این است: Saddar Nasr and saddar Bundehehesh,

Bombay, 1909.

The Pahlavi Rivāyat—: The Dâdistân i Dînik, 1913.

Zand-i Khûrtak Avistâk, 1927.

Andarz-i Aoshnar-i Dânak, 1930.

The Epistles of Manûshchihar, 1912.

The Persian Rivayats of Hormazdyar... With

Introduction And Notes, Bombay, 1932.

این است یادگارهای دانشمند که سراسر عمر خود را در مطالعه و تألیف سر آورد.

مزاروان بی‌آلایش او را از پاداش مینوی برخوردار کند. تهران: ۱۳۴۱

آثار دیگر دهابری

دهابری بیجز آثاریکه از او در مقاله آقای بور داود ذکر شده سه فهرست از کتب خطی مربوط به کتابخانه‌های ملا فیروز، انستیتوی شرقی کاما و دستور مهرجی نوشته است بشرح زیر:

1- A Supplementary Catalogue of Arabic, Hindustâni, Persian, and Turki'h MSS. and Descriptive Catalogue of the Avesta, Pahlavi Pazend, and Persian Mss., in the Mulla Firuz Library, Bombay, 1917.

2- The K. R. Cama Oriental Intstitute: A Catalogue of the Mss., Bombay, 1923.

3- The First Dastur Meherji Rânâ Library. A Catalogue of its Mss. (Muslim as well as Zoroastrian), Bombay, 1923.